

Tämä on rinnakkaistallenne.

Rinnakkaistallenteen sivuasettelut ja typografiset yksityiskohdat *saattavat poiketa* alkuperäisestä julkaisusta.

Julkaisun tekijä(t): Kauppinen, Petri

Julkaisun nimi: Kehollisuus ei ole synonyymi sanattomuudelle

Julkaisuvuosi: 2020

Versio: Kustantajan versio

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kauppinen, P. (2020). Kehollisuus ei ole synonyymi sanattomuudelle. Pedagogiikka: asiaa tanssista ja tanssikasvatuksesta, 4(2), 6-9.

<https://issuu.com/oamktanssi>

Kehollisuus ei ole synonyymi sanattomuudelle

TEKSTI: PETRI KAUPPINEN

KUVAT: JONNE RÄSÄNEN

Kirsi Törmi kokee yhteistoiminnallisuuden olevan edelleen vähän hyödynnetty voimavara taiteen kentällä.

Tutkijatohtori Kirsi Törmin ammatillinen polku haaroittuu moninasiin suuntiin. Kaiken ytimessä ja toimintoja yhdistävänä runkotekijänä on kehollisuus. Tanssija, koreografi, sosionomi, tanssin tutkija, hahmoterapeutti, tanssitaiteen tohtori, työnohjaaja ja monet muut ammattinimikkeet ovat seurausta tulisieluisesta intohimosta tutkia ihmisyyttä. Kaikki on tapahtunut jollain tapaa intuitiivisesti sydämen viitoittamien kiinnostusten ohjaamana.

”Filosofisesti minua edelleen ajaa ja kiehtoo sellainen taiteellisen ajattelun näkökulma, jossa ollaan paljon ei tietämisen äärellä. Että mitäs seuraavaksi?” Tällainen tarjoaa parhaimmillaan suhteellisen paljon vapautta, joka oikein suunnattuna avaa potentiaalia ja mahdollisuuksia.

Ei tietämisen näkökulma auttaa esimerkiksi työskentelyssä jälkihuollon nuorten aikuisten kanssa. Törmillä on tällä hetkellä projekti, jossa ilman opiskelu- tai työpaikkaa olevat, elämässään ajalehtivät nuoret aikuiset etsivät uutta suuntaa. Tässä kehollisuus saattaa tarjota tärkeitä onnistumisen kokemuksia. ”Kehon elävöityminen on yksi tärkeä tekijä osallisuuden vahvistumisen prosessissa”, Törmi muotoilee.

Ympäri Suomea työskentelevälle asiantuntijalle Kajaani on mieluinen paikka. Sopivan väljä ja rytmiltään hidas seutu sopii Törmin hermostolle. ”Huomaan kehoni kuormittuvan, kun on liikaa ihmisiä ja säpinää ympärillä. Kainuu on minulle turvasatama, jonka rauhaan on ihana palata.”

”Tanssissa on hyvä antaa tilaa sanoille ja luoda puhumisen toimintakulttuuria.”

Tanssin merkityksellisyyden Törmi koki jo suhteellisen nuorena. Osallistuminen ensimmäiselle tanssitunnille 12-vuotiaana jätti ujoon tyttöön käännteentekevän kokemusjäljen. Näin myös telinevoimisteluharrastus sai väistyä uuden intohimon tieltä. ”Tanssitunnilla tunsin kehon, liikkeen ja musiikin mullistavan kombinaation. Tanssi muutti jotain minussa syvästi. Jokin peruskysymys siitä, kuka olen, naksautti kohdilleen.” Sama näkökulma kiehtoo Törmiä edelleen. Ja siksi hän kokee tärkeänä tutkia kehon merkitystä yksilön olemassaolon tukena.

Tutkimustyö taideyliopistossa CERADA -tutkimushankkeessa sekä Cuporen ArtsEqual-hankkeessa ohjaa Törmin arkea kirjoitustyön pariin. Tanssin ammattilaiselle keho kuitenkin viestii jatkuvasti tarpeesta liikkua. Fysiikan harjoittaminen muuttaakin muotoaan muiden töiden mukana. ”Olen kaikkiruokainen liikkumisen suhteen, voin siis vaivoitta sukkuloida lenkkeilystä Zumbaan ja kaikkeen siltä väliltä. Autenttinen liike on tänä päivänä lempilajini. Olen ollut useamman vuoden mukana säännöllisesti kokoontuvassa naisten Autenttisen liikkeen -ryhmässä, jossa pääsen kokemaan tanssia kokonaisvaltaisesti.”

Törmi on myös TRE-ohjaaja ja kouluttaja. Menetelmä avasi vuonna 2014 tanssijalle täysin uuden maailman ja kehollisen vapauden. Liikkeelliset ja keholliset lukot alkoivat purkautua sekä liikeradat avautua. Tuntuma tanssiin muuttui täysin ja tähän maastoon Törmi myöntää ”jääneensä koukkuun”.

Vuonna 2016 tanssitaiteilija saattoi loppuun väitöstutkimuksen: Koreografinen prosessi vuorovaikutuksena. Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun esittävien taiteiden tutkimuskeskuk-

nessä toteutettu työ syntyi käytännön tarpeesta tutkia koreografisten työskentelymenetelmien käytänteitä.

”Havahduin siihen, ettei minulla koreografina ja työryhmien esimiehenä ollut välineitä käsitellä hankalia asioita. Kutsumieni työryhmien jäsenten välille syntyi joskus kireää tunnelmaa. Ihmiset saattoivat voida huonosti ja jollakin oli ehkä alkoholiongelmia. Koin avuttomuutta kaiken tämän edessä”, Törmi summaa.

Osaamattomuus kirvoitti pohtimaan vuorovaikutusprosesseihin liittyviä tekijöitä. Vuosien myötä Törmi onkin syventänyt näkemystään ja tänä päivänä vuorovaikutuksen eri ilmiöihin keskittyvät työpajat, koulutukset ja luennot ovat työllistäneet Törmiä. Avainkäsitteitä tässä kokonaisuudessa ovat esimerkiksi itsetuntemus, eettinen osaaminen ja valtarakenteet.

Törmille eettinen osaaminen liittyy filosofisiin kysymyksiin hyvästä elämästä. ”Nämä ovat muun muassa yhteistoiminnan kysymyksiä siitä, miten olemme yhdessä tässä maailmassa. Kuinka pyrkimykseni olisivat sillä tavalla hyviä tekeviä, että kykenen ottamaan muut huomioon.”

Entäpä eettinen osaaminen tanssinopetuksessa, mitä se voisi tänä päivänä tarkoittaa? Törmi innostuu tämän kysymyksen äärellä. Merkityksellistä on se, miten opettaja ja oppilaitos suhtautuvat oppijoihin. Kuinka ryhmän jäsenet suhtautuvat toisiinsa? Mihin arvoihin, asenteisiin ja ihmiskäsitykseen opetus pohjautuu? Kaiken tämän tulee olla opettajalle itselle tietoista toimintaa ja arvomaailmaa voi sanoittaa myös yhdessä oppijoiden kanssa.

”Kun ollaan eettisten kysymyksen äärellä, ei niihin ole löydettävissä yksiselitteistä oikeaa vastausta, että kun toimit näin, niin varmasti menee hyvin. Täytyy suostua neuvotteluun siitä, miten yhdessä saamme tästä parhaan mahdollisen vaihtoehdon meille kaikille. Yksilökeskeinen ajattelu täytyy usein jättää näissä keskusteluissa syrjään.”

Esimerkiksi klassisen baletin opetustraditioita on kautta aikojen leimannut vahva auktoriteettiasema, jossa ei ole tilaa kyseenalaistamiselle. ”Voisiko puskemisen ja pelkän ulkoisen muodon tavoittelun sijaan balettiinkin löytää uusia ulottuvuuksia, tarkastelemalla esimerkiksi kehon suuntien ja kehon sisäisen tilan resonanssia suhteessa baletin liikkeisiin? Voisiko opettaja tukea kehollisen ja mielellisen itsetuntemuksen kasvua virittämällä uudenlaista uteliaisuutta?”, Törmi kysyy. Jos yksilö kokee

tulevansa sorretuksi omassa ajattelussaan ja pyrkimyksissään, niin silloin valta menee väärällä tavalla toisen yli. Opettaja-oppilas -positiivissa tai ryhmänä toimiessa valtaprosessit tulee saattaa mahdollisimman läpinäkyviksi. Rehellisyys ja avoimuus tarkastella omia periaatteitaan ja toimintamallejaan sekä halu ymmärtää toisia ovat tässä yhtälössä kauas kannattelevia vahvuustekijöitä.

”Tanssissa on hyvä antaa tilaa sanoille ja luoda puhumisen toimintakulttuuria. Tämä voi alkaa vaikka siitä, että sovitaan yhteisistä toimintaperiaatteista, säännöistä ja tavoitteista. Ruvetaan vaalimaan yhteistä toimijuutta ja moniäänisyyden toteutumista. Kutsutaan kaikkien äänet esille niin, että myös aremmat uskaltavat ilmaista mielipiteitään.”

Tanssitunneilla Törmi kertoo olleensa omiin oloihinsa vetäytyvä ja arka mielummin kuin sosiaalinen tähti. ”Vahvat oppimiskokemukset piirtyvät mieleen sellaisista hetkistä, jolloin opettaja on pysähtynyt kohdalleni ja nähnyt hetken aikaa myös minut.” Tällöin opettajan pieni ele muodostuu tanssijanälulle isoksi kokemukseksi. ”Yhtäkkiä tunnen itsesi konkreettiseksi ja todeksi. Olen olemassa, minut on huomattu ja teoillani on merkitystä.” ♦

KIRSI TÖRMI

- Tanssitaiteen tohtori (Taideyliopisto). Työskennellyt tanssija-koreografina sekä tanssintutkijana. Hahmoterapeutti, työnohjaajan (STOry), pari- ja seksuaaliterapeutti sekä TRE ohjaaja- ja kouluttaja.
- Väitöstutkimus: Koreografinen prosessi vuorovaikutuksena. Taideyliopiston teatterikorkeakoulu, esittävien taiteiden tutkimuskeskus 2016.
- Kouluttaa ja luennoi eri yhteisöissä erityisalanaan dialogiset ja osallistavat prosessit.
- Ennen tanssialaa opiskeli psykiatrista sairaanhoitoa, mutta tanssiala vei mukanaan ennen valmistumista. Myös sosionomin (AMK) koulutus.
- Tällä hetkellä toimii mm. tutkijatohtorina sekä vierailevana tuntiopettajana Taideyliopiston CERADA-tutkimuskeskuksessa sekä projektitutkijana Cuporen ArtsEqual-hankkeessa.